

GAMLE FRIHETSILI»

-av Odd Bjørklund-

Frihetsli har en gammel historie. Den bebyggd langt inn i ødemarken. Den ble av en svenske som heter Erik Stenvold født i 1817. Han kom først til Bardu og ble gift med Trine datter f. i 1822 på Brandmo. For henne hennes var fra Tynset.

Da til Trine og Erik Hanson var: Erik født i 1845. Johan-Henrik og Berit født i 1851. Jens og Berit født i 1857. Men omkring 1855 er de fra Frihetsli og ned til Uleberg, der blir de til i 1866 da de emigrerte med hele familien til Amerika. Heter fremdeles Erik Hansjordet på Frihetsli.

Det var kommet en annen Nordnorsk over til Norge. Det var Johannes Johanneson Udin født i 1808. Han kom først til Karlstad i Målselv, derfra til Balsfjord hvor han ble gift i 1844 med Berit Katrine Olsdr. født i 1818 på Hammerbakken. Barn: Johannes født i 1843, han ble g.m. med Anna Halvordr. 2. Ole født på Uleberg. 3. Karen født på Uleberg. 4. Trine født på Uleberg. 5. Ase født på Uleberg (døde i 1855). 6. Ane f. i 1855 på Frihetsli. 7. Birgitte født 1858 på Frihetsli.

Det viser seg at Johannes Udin kommer til Uleberg i Dividalen i 1845 med familien. De fleste er født der. På Uleberg hadde Ole Johansen og Berit Taraldsdr. fra Storeldalen ryddet i 1828. (Berit var søster til Ragnhild verby). Johs. Udin fikk bo der på Uleberg mot å forsørge dem på deres gamle dager. Men det blir slik at de flytter fra Uleberg i 1855 og opp til Frihetsli med familien, og overtar etter Erik Hansen som kommer til Uleberg. Det blir ulykker og forlis der inne på Frihetsli for familien Udin. Bjørnen og rovdynene tar de eneste dyrene der, så de flytter igjen fra Frihetsli og til Østerli ved Fjellfrøsvannet. Der døde Johs. Udin i 1869. Han ble begravet på Nordmo gravsted.

Nu er det at Sersjant-Hans på Øvergård etablerer seg oppe i Frihetsli f. i 1821 (han blir den 3. dje bruker der oppe). Hans far Anders Jonsen Holen vil overdra skjøtet til sin sønn i 1849, men forlangte skyhøye kårytelser, så noe av det utrolige. For det første: Oppføring av ny kårstue, tre melkekuer, bygg, korn, poteter, slakt og en masse ublue ting.

Han sersjant-Hans (Hans-Petter Andersen) var gift med ho Karen Andersdr. Frami født i 1819. I dette ekteskapet kom det 2 barn til verden: Andreas og datteren Anne Sofie. Disse to reiser til Amerika men døde i sin ungdoms alder der borte.

Sersjant-Hans ble en sagnomsust person der oppe i nybyggerland på grunn av sitt motog lidelser, som vel er på randen hva et menneske kan tåle.

Her på trappa i Frihetsli står ho Aslaug og han Konrad og ser utover landskapet sitt, med de mange år attom seg her inne. De kan være stolt av sitt pågangsmot og

bragder så langt inne i ødemarken. Idag er det ikke lenger noen ødemark, nu uler bilene forbi langt innenfor Frihetsli.

Han ser seg nu ingen annen utvei enn å reise hjemmefra. Men før han ble å dra hjemmefra brant hans mor Anne Sofie inne på Øvergård. En tid etter han kom til Frihetsli, druknet hans kone Karen oppe i Divielva i storflommene, samtidig med en av de gamle dølene (navnet vites en ikke). Det fulgte bare motgang og et u-menneskelig slit i Sersjant-Hans liv inne på Frihetsli. Han ble 2 dre gang gift med Karen Markusdatter fra Storeldalen. Her ble det 7 barn: Kari gift til Kongsli. Markus døde ugift i Finnmark. Marie, Klara og Hans døde som barn. Johan druknet. Ane gift med Andreas Ingebr. Bakkehaug (deres barn var Hans og Kari).

Mens han bodde i Frihetsli holdt han på å omkomme i snestorm. Han måtte spenne hesten for sleden og dra helt ned til Storsteinnes for å få tak i mel og matvarer.

Den første dagen kom han bare til Langvass-skogen og måtte der overnatte under åpen himmel. Den andre dagen nådde han Kongsberg på nedre enden av Takvatnet. Den 3. dje dagen kom han seg over Heia og ned til Myhre. På Myhre fikk han hjelp, som dro ned til Storsteinnes og hentet mel og noe av det mest nødsagne. Så bar det samme veien hjem igjen til Frihetsli.

En annen gang måtte han ut på u-menneskelig ferd. Det gjaldt livet.

Han måtte helt til Julustad til melmølla. Han tok da en tønne korn på skikkelken, la dragbandet over nakken og dro mot Sandelvdalen og ned bak Langfjellene og kom ned mellom Ruten og Trebakkene til Benelvdalen, og slik kom han frem til Julustad. Fikk malt melet, bar det samme vei tilbake over fjellene og inn til Frihetsli - en strekning på innmott fem mil.

Sersjant-Hans hadde kjøpt hele dalen innover fra fossen og til Frihetsli for 50 riksdaler av staten. Han bodde mange år der inne i Frihetsli. Levde av jakt og fiske. Det var lite oppdyrket land og rovdynene tok de stakkars få dyrene de hadde.

Derfor flytter han tilbake til Øvergård og selger igjen alt til lensmann Krogseng i Fagerlidal. Men tømmer skal drives ut fra de store urskogene innover Dividalen, så Ole Tøllefsen Fagerlidal flytter nu til Frihetsli hvor han får sin part for å drive ut skogen av lensmann Krogseng.

Men etter noen år selger de igjen sine rettigheter til Bersvend Uleberg som påtar seg å drive ut skog. Nu blir Otto Sørli og Andreas Sletten parthavere med B. Uleberg som ble å dele det som skogdriften innbragte. I året 1898 selger de igjen eiendommen til staten for 8 tusen kroner. Eiendommen blir igjen liggende øde.

Det gikk til i året 1911 at Karl Johansen Stenvold ble ansatt inne på Frihetsli som skogsoppsynsman og lappeoppsynsman. Hans foreldre var: Johan Mathisen fra Stenvold og Marit Olsdr. fra Dividal. De har barna hvor Karl er den eldste. Berit bor på Tune. Ole Martin gift med Bertine Johs.dr. på Nordgård. John driver hjemgården Stenvold og Hanna Marie blir gift på Heggelund i Signelvdalen.

Karl Johansen Stenvold var gift med Anna Pedersdr. fra Skjeggstad og Peder Evensen. *og Karen Ludm. Dr. Skjeggstad og Haldre*
Han Karl og ho Anna hadde 7 barn: Magna, Petra, Johan, Helga, Agot, Konrad og Karen. Magna, Petra og Agot ble gift i Tromsø, mens den yngste Karen, gift med Edvind Uleberg. Johan og Konrad driver hjemgården. Johan K. Stenvold ble å overta sin farsgård. Han var gift med Alma Lund fra Signelvdalen. Han Johan ble form. i Ligningsvesenet i sine år og bygde opp sin gård nede på Holt. Nu ble det hans sønn Karl, som overtar farsgården. Der oppe i Frihetsli drev de jordbruk og han Karl var skogvokter og lappeoppsynsm. til i 1931. Da var det han Konrad som tok over sin part av eiendommen Frihetsli. Konrad ble gift med Aslaug Lie. Hennes foreldre var: Anne Skjeggnes og lærer Daniel I. Lie fra Hjæringavåg.

Det var i de harde 30 årene han Konrad og ho Aslaug overtar driften av gården. De stifter familie der langt inne i ødemarken. Det kommer syv borgere til verden på Frihetsli. Det var fremdeles urskog uten veier, det var stier som var opptrukket av samenes vandringer igjennom århundrer. Det ble vel ofte et slitets liv. Mange ar-

beidssomme år er nedlagt. Men barneflokken vokste opp og ble til stor hjelp for fremdrift av gården. Han Konrad hadde mange gjøremål som skogvokter og lappeoppsynsman. Det var enorme områder han var pålagt å passe på - mellom Rostadalen og Altevatnet og områdene mot grensen.

I de senere år har det aldri vært gnissninger mellom bygdefolket og samene. Det var i den første koloniseringsperioden, da de første kom uanede inn i ødemarken og samenes rike.

Det ble stor virksomhet der oppe i Frihetsli-skogene, tømmerhogsten skulle drives ut. Tømmerdriften ble utlyst der inne i urskogen. Det var strabasløst om vinternatten oppetter elven, det var jo elveleiet som ble benyttet. På Sørli var hvilestedet - hvor tømmerhoggerne var klar til å stake opp kjørevæien innover mot Frihetsli. Der inne i kojene kunne de ligge i ukervis. Der måtte de lage mat. Der måtte de tørke klær, og der måtte de sove. Det var et slit for folk og hester. Tømmerstokkene måtte bakes med økseegg, bakespaden var ikke oppfunnet i den tid. Tømmeret skulle utlunnes på elvebakken, hvor det om våren i storflommen ble lempet ut på den lange vandring helt ned til Moastøa.

Under krigen kom det til å hende så mye og mangt der inne på Frihetsli. Han Konrad var flyttingelos. Det var nesten sjølsagt. Det strømmet av folk over til Sverige igjennom årenes løp. Tyske vakter var stasjonert der inne på Frihetsli fra 1944. Dermed ble det mere problematisk for flyktningene.

En gang var en skyteepisode inne på kjøkkenet i Frihetsli. To tyske felt-sjandarener skulle flykte over grensen. De ble begge skutt av vaktene.

Det var mange utlendinger som rømte over det siste året, både russefanger og andre utlendinger. En tysk flysoldat fra Bardufoss fant de død ved ei høyheis, han hadde brukket foten. Det var gått over til koldbrann. Men de fleste kom seg over med noe

I dag ligger det to store gårder inne i Frihetsli med nyinvesteringer i våninger og moderne maskiner. Det er de yngre generasjoner som driver nu - han Kjartan og han Øyvind Stenvold, fører slekten videre her inne i Frihetsli.

frostskader og et lengre sykehusopp-hold.

Der inne i Frihetsli har mye forandret seg fra krigens dager, idag uler bilene der innover skogene. Og der inne i Dividalens nasjonalpark som nu er blitt en fredet plett i vårt rike.

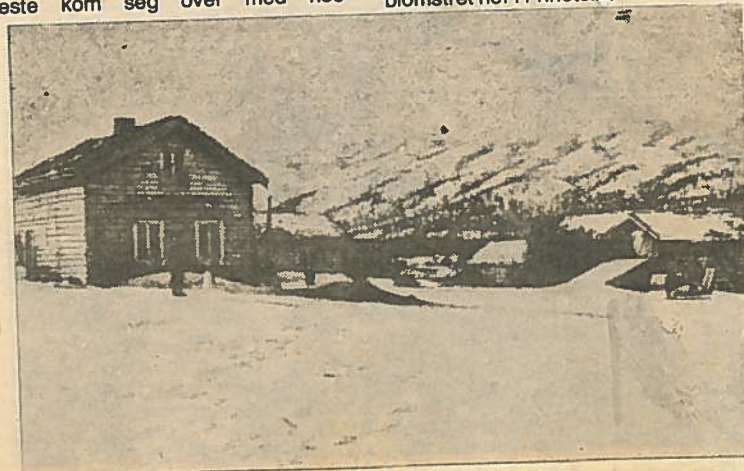
Nu må tankene gå tilbake til de første rydningsmenn der oppe på Frihetsli, hvor rovdynene slo ihjel buskaper hvert enda år, så de måtte bare forlate stedet. De forsket ikke etter gull i den tiden, de måtte bare overleve av det naturen gav dem.

I dag er det funnet gullårer der inne i fjellene mot grensen. Kanskje en vakker dag blir det guildrift der borte under Njunes, Dertavagge eller kanskje dypt under Sinnivioiovarra. (Hvem vet). Det er sølv i elvene der inn mot grensen hvor fisken står i stimer av blodrød fjellrøye, ørret og harr.

Gamle Frihetsli blir nok fremdeles å leve i generasjoner. Gårdene er i moderne drift med investeringer i nye våninger. Han Erik Hanson, han Johs. Udin og han sersjant-Hans grov opp nyland med hakker og grev. Idag er det moderne maskiner i drift som drives av sønnene has Konrad. Det er han Kjartan og han Øyvind som vil leve og bo på gamle Frihetsli med sine familier. Kanskje i generasjoner.

Johan Rydningen var på fisketur i Frihetsli i 1937. Han lemna et dikt etter seg der. Det står:

«Spør du prest og pave vil de si: Ved Enfrats strøm drømtes Paradisets drøm.
«Men jeg synger Norden pris for jeg tror at Paradis haven frodig, fredfull, fri blomstret her i Frihetsli.»

«Dette er gamle Frihetsli». Her bodde han Karl og ho Anna Stenvold med hele

barneflokken, dengang langt inne i ødemarka.